

Richtinggevend Plan van Aanpak Grondstoffenbeleid

**GFT en
Etensresten**

**Plastic
Blik
Drinkpakken**

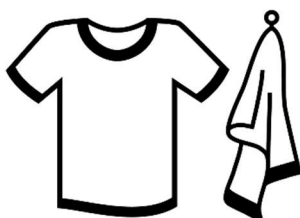
Papier

Glas

**Kleding en
Textiel**

Inhoud

1. Inleiding

2. Naar een nieuw grondstoffenbeleidsplan!

2.1. Waarom nieuw grondstoffenbeleid?

2.1.1. Ambitie

2.1.2. Milieuresultaten blijven achter

2.1.3. Afvalstoffenheffing stijgt steeds verder

2.1.4. Uitgangspunten voor nieuw grondstoffenbeleid

2.2. Koers bepalen

2.2.1. De afvaldriehoek

2.2.2. Inzamelsystemen in Nederland

2.2.3. Waar staat Zwijndrecht?

2.2.4. Scenario's inzamelsysteem Zwijndrecht

2.2.5. Varianten Recycle-Tarief

2.2.6. De Zwijndrechtse praktijk

2.2.7. Voorkeursvariant Recycle-Tarief Zwijndrecht: "volume-frequentie"

3. Wat werken we uit in het grondstoffenbeleidsplan?

4. Hoe pakken we het aan?

4.1. Opgaven en Organisatie

4.2. Financiën

4.3. Planning

5. Bijlagen

Bijlage 1: stand van zaken Zwijndrecht

1. Inleiding

De landelijke overheid heeft de ambitie om door te groeien naar een volledig circulaire economie in 2050. In dat kader heeft het Rijk enkele jaren geleden ook doelstellingen voor huishoudelijk afval geformuleerd, namelijk maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar en 75% afvalscheiding in 2020. In het beleidsplan "inzameling en verwerking van huishoudelijk afval" (2016) hebben we deze landelijke doelstellingen overgenomen en hebben we ons ook tot doel gesteld de maatschappelijke kosten beheersbaar te houden.

Inmiddels is het einde van de uitvoering van dit beleidsplan in zicht. In 2021 ronden we de uitvoering af. De tijd is aangebroken om vooruit te kijken en vervolg te gaan geven aan dit beleidsplan. Afgelopen jaar heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar de effectiviteit, efficiëntie en governance van ons afvalbeleid. De conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek geven aanleiding om door te pakken met de doorontwikkeling van ons afvalbeleid. Het rapport biedt daarvoor ook waardevolle input.

De gemeenteraad heeft het college middels een motie (d.d. 10 november 2020) de opdracht gegeven om voor de kadernota een plan gereed te hebben hoe Zwijndrecht binnen twee jaar een forse reductie van het aantal kg restafval per inwoner wil realiseren en de afvalstoffenheffing in 2022 met minimaal 10% omlaag te brengen.

Hoewel de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar tussen 2015 en 2019 met ca. 40 kilogram is afgenomen, zijn de kosten voor afvalbeheer de afgelopen jaren gestegen. Het huidige beeld is dan ook dat onze voorzieningen bijna op orde zijn, de milieuresultaten achter blijven en de kosten mede daardoor hoog zijn. Een trendbreuk is nodig om de hoeveelheid restafval fors terug te dringen en daarmee tot structurele kostenbeheersing te kunnen komen. Via een nieuw grondstoffenbeleidsplan voor de periode van 2021 en verder willen we deze trendbreuk vorm gaan geven.

Dit plan van aanpak beschrijft niet alleen de uitgangspunten en aanpak voor het opstellen van een nieuw grondstoffenbeleidsplan, maar geeft daar ook richting aan. Door nu al keuzen te maken ten aanzien van de hoofdlijn van het nieuwe beleid kunnen we meer focus aanbrengen in het grondstoffenbeleidsplan en kunnen we het nieuwe beleid ook eerder gaan uitvoeren. We kunnen daardoor sneller resultaten behalen, zowel wat betreft de hoeveelheid restafval als wat betreft de maatschappelijke kosten.

In dit plan van aanpak leest u daarom niet alleen over hoe we e.e.a. organiseren en hoe de planning eruit ziet, maar ook over de mogelijke scenario's voor het grondstoffenbeleidsplan.

2. Naar een nieuw grondstoffenbeleidsplan !

2.1. Waarom nieuw grondstoffenbeleid?

2.1.1. Ambitie

De landelijke overheid wil doorgroeien naar een volledig circulaire economie in 2050. Al in 2030 wil men 50% circulair zijn. Daarom is al vroegtijdig ingezet op verbetering van afvalscheiding door huishoudens. De ambitie voor 2020 was dat er per persoon per jaar nog maar maximaal 100 kilogram restafval geproduceerd zou worden. 75% (of meer) van alle grondstoffen moesten dan gescheiden worden ingezameld.

Inmiddels is deze ambitie aangescherpt met een doelstelling voor 2025. In 2025 wil de landelijke overheid dat er nog maar 30 kilogram restafval per persoon/per jaar over blijft. Ongeveer 95% van alle grondstoffen moeten dan gescheiden worden ingezameld.

De gemeente Zwijndrecht heeft in het beleidsplan "inzameling en verwerking huishoudelijk afval" (2016) de landelijke ambitie van 100 kg restafval per persoon per jaar en 75% afvalscheiding overgenomen.

2.1.2. Milieuresultaten blijven achter

In het beleidsplan "inzameling en verwerking huishoudelijk afval" (2016) hebben we ingezet op servicedifferentiatie als gedragsprikkel om onze inwoners aan te zetten hun afval beter te scheiden. We hebben stap voor stap onze inzamelstructuur verbeterd, waarbij het aanbieden van grondstoffen makkelijker en het aanbieden van restafval moeilijker is gemaakt.

Deze strategie heeft geleid tot een afname van de hoeveelheid restafval. Tussen 2015 en 2019 is de hoeveelheid restafval dat jaarlijks per inwoner werd ingezameld met ca. 40 kg afgenomen. Dit effect is te klein om in de buurt te komen van de geformuleerde doelstellingen. Geconcludeerd kan worden dat een serviceprikkel alleen niet krachtig genoeg is om het scheidingsgedrag van onze inwoners voldoende te beïnvloeden.

2.1.3. Afvalstoffenheffing stijgt steeds verder

Ondanks de bescheiden afname van de jaarlijkse hoeveelheid ingezameld restafval per inwoner, vertoont het tarief van de afvalstoffenheffing de afgelopen jaren een stijgende lijn. Daarvoor zijn een aantal redenen aan te wijzen.

- Marktwerving

Door marktwerving zijn verwerkingstarieven gestegen en opbrengsten uit grondstoffen gedaald.

- Afvalstoffenbelasting

Daarnaast hebben we te maken met de afvalstoffenbelasting vanuit het rijk. Deze is op 1 januari 2015 ingevoerd voor het verbranden (en storten) van restafval. Alle gemeenten in Nederland betaalden, naast de reguliere verbranding- en transportkosten, een extra belasting van € 13,21 voor het verbranden van 1.000 kilo restafval. Sinds 1 januari 2020 is deze verbrandingsbelasting met ruim € 18,00 verhoogd naar € 32,63. De kans is reëel dat de verbrandingsbelasting nog verder zal stijgen de komende jaren. Het verwerken van restafval zal de komende jaren alleen maar duurder worden.

Om de maatschappelijke kosten te kunnen beheersen is het noodzakelijk de hoeveelheid restafval fors en structureel te doen afnemen.

2.1.4. Uitgangspunten voor nieuw grondstoffenbeleid

Trendbreuk noodzakelijk

Om de milieudoelstellingen (maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar / 75% afvalscheiding) te kunnen halen en de kosten voor afvalbeheer te kunnen beheersen is een trendbreuk nodig.

Een trendbreuk die leidt tot een forse en structurele afname van de hoeveelheid restafval.

Het nieuwe grondstoffenbeleidsplan moet daarom een "gamechanger" bevatten, een nieuwe prikkel die maximaal effect heeft op het scheidingsgedrag van onze inwoners.

Om de gewenste trendbreuk te realiseren zijn de volgende uitgangspunten van belang voor het nieuwe grondstoffenbeleid:

1. De milieuresultaten staan voorop

Belangrijkste uitgangspunt is dat we zoveel mogelijk impact willen maken op de milieuresultaten tegen zo laag mogelijk maatschappelijke kosten. Het mooie is dat deze hand in hand gaan.

Snel en fors terugdringen van restafval is namelijk de sleutel om duurzaam de kosten te kunnen beheersen.

Het rijk stuurt op reductie van restafval door de afvalbelasting op verbranden en storten van restafval. Deze belasting zal de komende jaren naar verwachting gaan stijgen.

2. De kosten voor invoering van nieuw beleid moeten zo laag mogelijk zijn

Uitgangspunt is dat het door ontwikkelen van ons inzamelsysteem moet leiden tot lagere maatschappelijke kosten. De kosten voor invoering van deze doorontwikkeling dienen daarom zo laag mogelijk te zijn.

3. Het nieuwe grondstoffenbeleidsplan moet een "gamechanger" bevatten, een nieuwe prikkel die maximaal effect heeft op het scheidingsgedrag van onze inwoners.

De nieuwe prikkel moet onze inwoners voldoende houvast en stimulans geven om goed afval te scheiden.

4. Het grondstoffenbeleidsplan moet snel tot resultaat leiden

Om zo snel mogelijk grip te krijgen op de kosten willen we de noodzakelijke trendbreuk zo spoedig mogelijk realiseren.

2.2. Koers bepalen

In dit plan van aanpak willen we al richting geven aan het nieuwe grondstoffenbeleidsplan. Voor het door ontwikkelen van ons afvalbeleid zijn op hoofdlijnen een drietal scenario's denkbaar, waarbij er één de voorkeur heeft. Door nu al keuzen te maken ten aanzien van de koers van het op te stellen grondstoffenbeleidsplan kunnen we van start gaan met de voorbereiding van het nieuwe beleid. Op deze manier kunnen richting uitvoering al stappen gezet worden, waardoor we zo snel als mogelijk resultaten kunnen gaan behalen, op zowel milieu als kosten. Ook kunnen we meer focus aanbrengen in het grondstoffenbeleidsplan.

2.2.1. De afvaldriehoek

Gemeenten zoeken in het huishoudelijk afvalbeheer naar een optimum in het bieden van service naar de inwoners, het beheersbaar houden van de kosten en het verhogen van de milieuprestaties. Het huishoudelijk afvalbeleid van gemeenten gaat over de logistieke inrichting van de inzamelstructuur en het sturen van gedrag van inwoners om dit optimum te bereiken.

2.2.2. Inzamelsystemen in Nederland

Alle in Nederland gangbare inzamelsystemen zijn in principe gericht op het teweegbrengen van gedragsverandering. Gedragsverandering van inwoners is namelijk nodig om de hoeveelheid restafval terug te dringen. Immers, betere afvalscheiding leidt tot minder restafval. Inzamelsystemen in Nederland zijn er daarom op gericht om dit afvalscheidingsgedrag in positieve zin te beïnvloeden.

Daarbij maken gemeenten in hun inzamelstrategie gebruik van twee "gedragsprikkel", namelijk de "serviceprikkel" (servicedifferentiatie) en de "prijsprikkel" (diftar / Recycle-Tarief) of een combinatie daarvan. Daarnaast worden communicatie/educatie en handhaving ingezet om gedrag te sturen.

Inzamelstrategie	Omschrijving
Servicedifferentiatie	Sturing door middel van service. Lage service op restafval i.c.m. hoge service op grondstoffen. Bij laagbouw wordt restafval ingezameld met verzamelcontainers en grondstoffen worden aan huis opgehaald (omgekeerd inzamelen) of restafval wordt minder frequent (bv. 1x per 4 weken) aan huis opgehaald.
Diftar / Recycle-tarief	Het bieden van een prijsprikkel is een instrument om het aanbiedgedrag van afval te sturen. De hoogte van de afvalstoffenheffing wordt per huishouden bepaald door hoe vaak of hoeveel restafval wordt aangeboden. Goede afvalscheiders betalen minder dan slechte afvalscheiders.
Combinatie	Sturing door zowel een service- als een prijsprikkel. Bijvoorbeeld omgekeerd inzamelen i.c.m. Recycle-tarief.

Grofweg zijn er drie inzamelsystemen te onderscheiden in Nederland, waarin in meer of mindere mate een serviceprikkel wordt toegepast. Deze drie kunnen ook worden gecombineerd met een prijsprikkel. De meest in Nederland (ruim 80% van alle gemeenten) voorkomende inzamelsystemen zijn daarom op te delen in zes profielen.

Profiel 1:

Alternerende inzameling (1x/2weken) van de minicontainer voor gft/etensresten en restafval.

Aanvullend inzameling aan huis van oud papier en/of pmd, dan wel in verzamelcontainers in de wijk.

Profiel 2:

Zelfde als profiel 1, maar minder frequent legen van de minicontainer voor restafval (1x/4weken).

Profiel 3:

Inzameling van restafval op afstand met ondergrondse containers in de wijk.

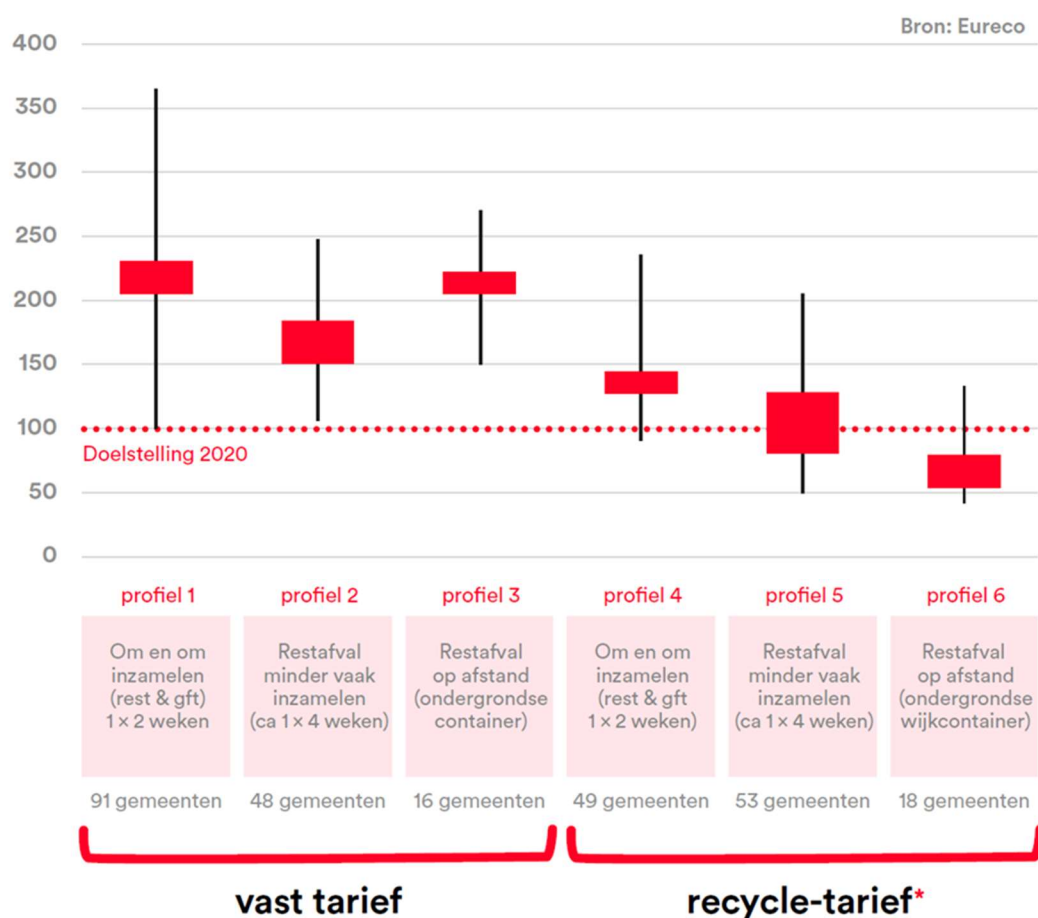
Inzameling van gft/etensresten, oud papier en pmd aan huis met minicontainers.

Profiel 4, 5 en 6:

In basis gelijk aan de profielen 1, 2 en 3, maar naast de serviceprikkel hebben deze ook een prijsprikkel (recycle-tarief).

Grof + fijn restafval

(in kg/inwoner per jaar)

Figuur: de 6 profielen in relatie tot kg restafval per inwoner per jaar

Nascheiding:

Er zijn ook gemeenten die kiezen voor een systeem waarin gebruik wordt gemaakt van nascheiding. Dit zijn veelal sterk verstedelijkte gemeenten. Bij nascheiding scheidt de inwoner het afval dat geschikt is voor de nascheiding niet. Dit wordt bij de verwerker door een machine nagescheiden. Niet elke afvalstroom kan worden nagescheiden. Met de huidige stand van de techniek is eigenlijk alleen PMD goed door middel van nascheiding uit het restafval te halen. Gemeenten die overgaan op nascheiding blijven daarom ook altijd aan bronscheiding van oud papier, GFT, textiel en glas doen. De kwaliteit van het PMD is bij nascheiding wel lager dan bij bronscheiding. Dit is van invloed op de recycling.

2.2.3. Waar staat Zwijndrecht?

Het beleidsplan "inzameling en verwerking huishoudelijk afval (2016) heeft ingezet op servicedifferentiatie. Daarmee is getracht het afvalscheidingsgedrag van onze inwoners te verbeteren. Onder andere door te werken aan een inzamelsysteem, waarin het onze inwoners makkelijker werd gemaakt om waardevolle grondstoffen aan te bieden en moeilijker om restafval aan te bieden.

Wanneer de uitvoering van het beleidsplan 2016 afgerond is (2021) valt Zwijndrecht onder "profiel 3". Met invoering van (een vorm van) recycle-tarief zouden we onder "profiel 6" gaan vallen.

2.2.4. Scenario's inzamelsysteem Zwijndrecht

Voor het bepalen van een koers op hoofdlijnen voor het nieuwe grondstoffenbeleidsplan zijn er voor Zwijndrecht twee keuzemogelijkheden, namelijk wel of niet kiezen voor invoeren van een prijsprikkel. Wanneer niet voor invoeren van een prijsprikkel wordt gekozen is introduceren van nascheiding een optie. Voor Zwijndrecht zijn de volgende scenario's denkbaar.

Scenario 1a   *Profiel 3 + optimaliseren en aanvullende maatregelen*

Dit is in feite handhaven van de huidige situatie, waarbij alleen ingezet wordt op verder optimaliseren van de serviceprikkel en ondersteunende aanvullende maatregelen.

In dit scenario is het de verwachting dat een daling van het restafval tot 200 kg (fijn + grof) restafval per inwoner per jaar mogelijk is, een "winst" van maximaal 34 kg per inwoner per jaar t.o.v. 2019.

Dat kost veel tijd en energie en de daling van het restafval zal geleidelijk gaan. Er wordt immers geen nieuwe gedragsprikkel toegepast waarmee een direct effect optreedt.

De ambitie van max 100 kg restafval per inwoner per jaar is met dit scenario onhaalbaar.

Er is geen direct effect op de kosten, omdat de hoeveelheid restafval geleidelijk afneemt. De verwachting is dat de kosten in dit scenario jaarlijks zullen stijgen. De kosten zijn in scenario 1 niet of moeilijk beheersbaar.

Scenario 1b   *Profiel 3 + nascheiding PMD + optimaliseren en aanvullende maatregelen*

Dit scenario is gelijk aan scenario 1a, met uitzondering van de inzameling van PMD. Het PMD wordt via het restafval aangeboden en machinaal nagescheiden. Dat betekent dat de bestaande voorzieningen voor de inzameling van PMD (minicontainers met oranje klep en verzamelcontainers bij hoogbouw) zullen verdwijnen.

De verwachting is dat dit scenario net als scenario 1a kan leiden tot een daling van het restafval tot 200 kg (fijn + grof) per inwoner per jaar. Deze daling is echter onzekerder omdat het scheidingsgedrag van onze inwoners moeilijker te veranderen is wanneer grondstoffen (in dit geval PMD) via het restafval mogen worden aangeboden. Dat is namelijk ook van invloed op het scheiden

van de andere grondstoffen.

De ambitie van max 100 kg restafval per inwoner per jaar is ook met dit scenario onhaalbaar.

De inzamelkosten van PMD zullen minder worden. Daar tegenover staan extra transportkosten (restafval moet naar de nascheidingsinstallatie) en nascheidingskosten. De huidige minicontainers en verzamelcontainers voor PMD komen te vervallen, maar zijn nog lang niet afgeschreven. Er is sprake van kapitaalvernietiging. Ook de inzamelkosten van het restafval zullen hoger worden, omdat containers vaker geleegd moeten worden. PMD heeft namelijk een groot volume. Gemeenten die PMD na laten scheiden ontvangen geen inzamelvergoeding vanuit het Afvalfonds.

Voor Zwijndrecht is nascheiden per saldo daarom een stuk duurder dan brongescheiden inzameling.

Dit scenario leidt dan ook tot hogere kosten dan scenario 1a.

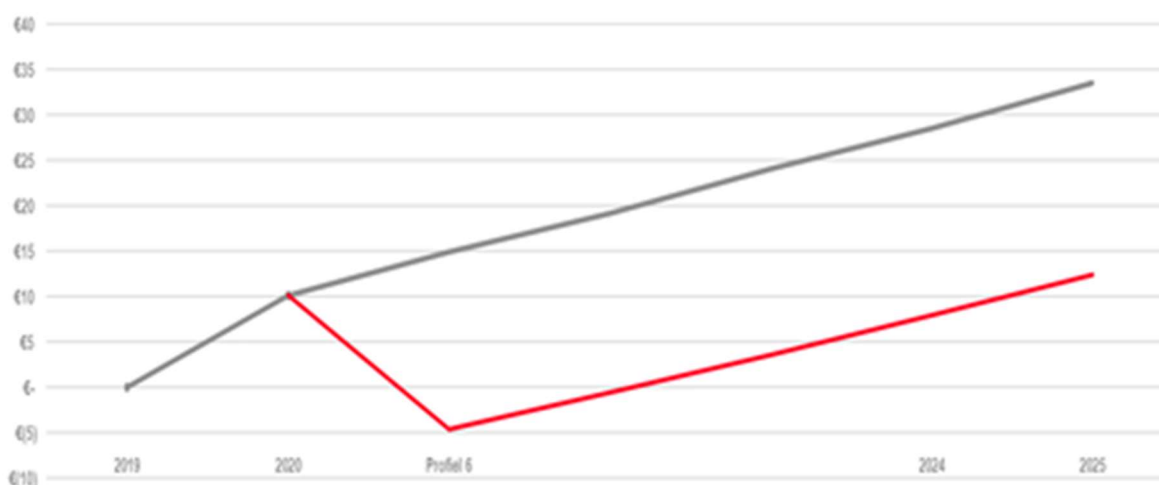
Scenario 2   *Profiel 6 + optimaliseren en aanvullende maatregelen*

Er wordt ingezet op het invoeren van een bepaalde vorm van een prijsprikkel (recycle-tarief) in combinatie met de al ingevoerde serviceprikkel. Daarmee schakelen we door naar profiel 6.

In dit scenario is het de verwachting dat 100 kg restafval per inwoner per jaar haalbaar is, een "winst" van 134 kg per inwoner per jaar t.o.v. 2019. Recycle-tarief is een nieuwe gedragsprikkel, die direct effect sorteert. De daling van het restafval zal veel groter zijn en vrijwel direct zichtbaar zijn. Met behulp van verdere optimalisatie van de serviceprikkel en ondersteunende aanvullende maatregelen wordt behalen van de ambitie van max 100 kg restafval per inwoner per jaar mogelijk. Een snelle en forse afname van de hoeveelheid restafval heeft ook direct een positief effect op de kosten voor het afvalbeheer. De verwachting is dat de kosten in scenario 2 eerst zullen afnemen en vervolgens jaarlijks geleidelijk zullen stijgen. De kosten zijn in scenario 2 beter beheersbaar dan in scenario 1.

<u>Keuze geen prijsprikkel</u>	<u>Keuze geen prijsprikkel</u>	<u>Keuze wel prijsprikkel</u>
Scenario 1a	Scenario 1b	Scenario 2
<i>Profiel 3 + optimaliseren en aanvullende maatregelen</i>	<i>Profiel 3 + nascheiding PMD + optimaliseren en aanvullende maatregelen</i>	<i>Profiel 6 + optimaliseren en aanvullende maatregelen</i>
A. Servicedifferentiatie (huidig inzamelsysteem) B. Inzetten op verder optimaliseren van de serviceprikkel en aanvullende maatregelen.	A. Servicedifferentiatie (huidig inzamelsysteem) B. Inzetten op verder optimaliseren van de serviceprikkel en aanvullende maatregelen.	A. Servicedifferentiatie + Recycle-tarief B. Optimaliseren en aanvullende maatregelen.
Effect - langzaam / geleidelijk - gedragsbeïnvloeding door constante communicatie, voorlichting en educatie	Effect - langzaam / geleidelijk - gedragsbeïnvloeding door constante communicatie, voorlichting en educatie	Effect - direct - gedragsverandering door nieuwe prikkel
Verwachte afname restafval - afname van ca. 35 kg per inwoner per jaar - afname tot 200 kg per inwoner per jaar - geleidelijke / langzame afname	Verwachte afname restafval - afname van ca. 35 kg per inwoner per jaar - afname tot 200 kg per inwoner per jaar (*) - geleidelijke / langzame afname (*) Optimistische inschatting. Nascheiding is van invloed op het scheiden van de andere grondstoffen. De afname tot 200 kg per	Verwachte afname restafval - afname van ca. 135 kg per inwoner per jaar - afname tot 100 kg per inwoner per jaar - directe forse afname

	inwoner per jaar is daarom onzekerder dan in scenario 1a.	
Kosten huishoudelijk afval - geen/nauwelijks effect - de kosten voor inzameling en verwerking van huishoudelijk afval/grondstoffen zullen jaarlijks stijgen.	Kosten huishoudelijk afval - direct effect - de kosten zullen eerst stijgen en vervolgens jaarlijks verder stijgen.	Kosten huishoudelijk afval - direct effect - de kosten nemen af (*) en zullen vervolgens jaarlijks weer geleidelijk stijgen. (*) bij gelijkblijvende afvalbelasting van het Rijk.
Ambitie - 100 kg rest per inwoner per jaar - 75% nuttig (her)gebruik (niet haalbaar)	Ambitie - 100 kg rest per inwoner per jaar - 75% nuttig (her)gebruik (niet haalbaar)	Ambitie - 100 kg rest per inwoner per jaar - 75% nuttig (her)gebruik (haalbaar)
Ambitie 2025 - 30 kg rest per inwoner per jaar - 95% nuttig (her)gebruik (niet haalbaar)	Ambitie 2025 - 30 kg rest per inwoner per jaar - 95% nuttig (her)gebruik (niet haalbaar)	Ambitie 2025 - 30 kg rest per inwoner per jaar - 95% nuttig (her)gebruik (haalbaarheid onzeker) vraagt "Afvalpreventie" vraagt "Producenten-verantwoordelijkheid"

figuur: verloop kosten afvalbeheer zonder prijsprikkel (grijs) en met prijsprikkel (rood)

Keuze 1

We kiezen voor scenario 2 als richtinggevend voor het op te stellen grondstoffenbeleidsplan. Alleen dit scenario biedt de gamechanger (prijsprikkel) die de gewenste trendbreuk mogelijk maakt. Hiermee worden de gestelde milieuambities en duurzame kostenbeheersing haalbaar.

De keuze voor invoering van een prijsprikkel in combinatie met onze servicedifferentiatie is een logische volgende stap in de ontwikkeling van ons beleid m.b.t. huishoudelijk afval/grondstoffen. Deze vervolgstap werd al genoemd als stip op de horizon in het beleidsplan 2016. Uit benchmarks blijkt dat gemeenten met een combinatie van service- en prijsprikkel de beste milieuresultaten

behalen tegen gemiddeld de laagste kosten. Invoeren van Recycle-Tarief is daarom ook één van de aanbevelingen van het rapport van de rekenkamer.

Door deze keuze kan ook invulling gegeven worden aan de motie "Afvalstoffenheffing 2021", waarin de gemeenteraad het college de opdracht heeft gegeven om voor de kadernota een plan gereed te hebben hoe Zwijndrecht binnen twee jaar een forse reductie van het aantal kg restafval per inwoner wil realiseren en de afvalstoffenheffing in 2022 met minimaal 10% omlaag te brengen.

Onze inwoners krijgen zelf de sleutel in handen om tot een kostenreductie te komen. Door goed afval te scheiden oefenen ze zelf invloed uit op de hoogte van de rekening.

2.2.5. Varianten Recycle-tarief

In 2020 hanteerden 170 Nederlandse gemeenten (ca. 48%) een vorm van Recycle-Tarief. Recycle-Tarief is geen uniforme systematiek. Er zijn verschillende manieren om huishoudens financieel te belonen voor het goed scheiden van afval. Hieronder zetten we de meest voorkomende vormen van Recycle-Tarief op een rij.

Volume-frequentie (105 gemeenten – 61,8% van de gemeenten met een vorm van Recycle-Tarief)

Deze vorm van Recycle-Tarief wordt het meest toegepast in Nederland. Het variabele deel van de heffing dat een huishouden betaalt, is in deze variant afhankelijk van het formaat van de restafvalcontainer of "klep-/trommelgrootte" van de verzamelcontainer (volume) én het aantal keer dat een huishouden de minicontainer ter lediging aanbiedt of de klep van een verzamelcontainer opent (frequentie). Deze vorm van Recycle-Tarief stuurt met name op een reductie van het volume van het restafval. Inwoners worden zo gestimuleerd om volumineuze afvalstromen (PMD, GFTE, OPK) goed te scheiden.

"Dure zak" systeem (35 gemeenten – 20,6%)

In deze variant mogen inwoners hun restafval alleen aanbieden in speciaal hiervoor ter beschikking gestelde afvalzakken. Deze zakken moeten worden aangeschaft bij de gemeente, en zijn dermate hoog geprijsd, dat bewoners worden geprikkeld zo min mogelijk restafval aan te bieden.

Gewicht (en frequentie) (15 gemeenten – 8,8%)

Het variabele deel van de afvalstoffenheffing is in deze variant afhankelijk van het gewicht van het restafval. Deze vorm van Recycle-Tarief stuurt sterk op het reduceren van zware afvalstromen zoals GFTE, OPK en glas. Via het toevoegen van een frequentie-component kan eveneens gestuurd worden op het reduceren van volumineus afval.

Volume (15 gemeenten – 8,8%)

In deze variant wordt bewoners de keuze geboden tussen een 140- of 240 liter minicontainer voor restafval. De financiële prikkel zit hier alleen in de beprijzing van deze containers. Een 140 liter container is goedkoper dan een 240 liter. Hierdoor worden inwoners gestimuleerd om een kleine restafval container te kiezen, waardoor minder volume beschikbaar is om restafval aan te bieden.

2.2.6. De Zwijndrechtse praktijk

In Zwijndrecht wordt het restafval voornamelijk via ondergrondse verzamelcontainers (313 stuks) ingezameld. Uitzonderingen daarop zijn het buitengebied en enkele delen van de bebouwde kom van Zwijndrecht. Daar wordt het restafval via minicontainers ingezameld, met een frequentie van eens per 4 weken. Voor de resterende delen van Zwijndrecht is de realisatie van 32 ondergrondse containers in voorbereiding. De ondergrondse containers, die in gebruik zijn, zijn allemaal voorzien van een toegangscontrole met paslezer.

Hoe verhouden de verschillende varianten Recycle-Tarief zich tot de Zwijndrechtse praktijk?

Volume - frequentie	Dure zak	Gewicht - frequentie	Volume
105 gemeenten (61,8%)	35 gemeenten (20,6%)	15 gemeenten (8,8%)	15 gemeenten (8,8%)
Tarief o.b.v. klepgrootte en klepopeningen OGC o.b.v. formaat minicontainer en aantal keren aanbieden.	Tarief d.m.v. aanschaf speciale afvalzakken	Tarief o.b.v. gewicht o.b.v. aantal keren aanbieden minicontainer	Tarief d.m.v. keuze voor en prijs van formaat minicontainer
Kosten invoering Relatief laag. De ondergrondse containers in Zwijndrecht zijn al voorzien van toegangscontrole en paslezer. Er moet o.a. geïnvesteerd worden in: - chippen van mini-containers buiten-gebied. - aanpassing belastingsysteem - benodigde software. Lagere inzamelkosten door efficiëntere inzameling.	Kosten invoering Relatief hoog. In Zwijndrecht is al geïnvesteerd in ondergrondse containers.	Kosten invoering Relatief hoog. Er moet o.a. geïnvesteerd worden in: - chippen van mini-containers. - aanpassing belastingsysteem - benodigde software - weegapparatuur in inzamelwagens En wanneer een goed werkend weegsysteem voor ondergrondse containers beschikbaar is: - inbouwen van dit weegsysteem in alle ondergrondse containers. Meest kostbaar en complex in uitvoering. Besparing op inzamelkosten beperkt dan bij volume-frequentie.	Kosten invoering Relatief hoog. In Zwijndrecht is al geïnvesteerd in ondergrondse containers.
Effect afvalscheiding Deze vorm van Recycle-Tarief stuurt met name op een reductie van het volume van het restafval. Inwoners worden zo gestimuleerd om volumineuze afvalstromen (PMD, GFTE, OPK) goed te scheiden.	Effect afvalscheiding Dit systeem werkt zeer volume beperkend, waardoor bewoners sterk worden gestimuleerd hun afval te scheiden.	Effect afvalscheiding Deze vorm van Recycle-Tarief stuurt sterk op het reduceren van zware afvalstromen als GFTE, OPK en glas. Via het toevoegen van een frequentie-component kan eveneens gestuurd worden op het reduceren van volumineus afval. Inwoners worden maximaal gestimuleerd om hun restafval zowel in gewicht als in volume te beperken.	Effect afvalscheiding Inwoners worden gestimuleerd om een kleine restafval container te kiezen, waardoor minder volume beschikbaar is om restafval aan te bieden.
Reductie restafval ++ Vergelijkbaar met gewicht-frequentie. Gewicht-frequentie scoort gemiddeld iets beter.	Reductie restafval +++	Reductie restafval ++ Vergelijkbaar met volume-frequentie. Gewicht-frequentie scoort gemiddeld iets beter.	Reductie restafval + Het effect op de hoeveelheid restafval van deze variant is gering in vergelijking met de andere drie.
Geschikt voor ZWD? <i>Ja.</i> Volume – frequentie kan zowel worden toegepast bij inzameling van restafval d.m.v. ondergrondse	Geschikt voor ZWD? <i>Nee.</i> Deze variant van Recycle-Tarief past niet bij de Zwijndrechtse praktijk, waarin restafval via	Geschikt voor ZWD? <i>Nog niet.</i> Goed werkende weegsystemen voor in ondergrondse containers zijn er nog niet.	Geschikt voor ZWD? <i>Nee.</i> Deze variant van Recycle-Tarief past niet bij de Zwijndrechtse praktijk, waarin restafval via

<i>containers als d.m.v. minicontainers.</i>	<i>ondergrondse containers wordt ingezameld.</i> <i>Gemeenten met deze variant zijn in het algemeen (veel) minder stedelijk dan Zwijndrecht.</i>		<i>ondergrondse containers wordt ingezameld.</i>
Voorkeursvariant		Mogelijke toekomstige variant	

2.2.7. Voorkeursvariant Recycle-Tarief Zwijndrecht: "Volume-frequentie"

Advies is om te kiezen voor de variant "volume-frequentie", omdat deze variant het beste aansluit bij de Zwijndrechtse praktijk. Invoering kan snel en de kosten daarvoor zijn relatief laag, omdat de ondergrondse containers al zijn voorbereid op deze vorm van Recycle-Tarief.

De variant "gewicht-frequentie" is op dit moment nog niet toe te passen in combinatie met inzameling van restafval met ondergrondse containers. Mogelijk is dat, door ontwikkeling van goed werkende en robuuste weegsystemen, in de toekomst wel het geval. Op dat moment kan eventueel overwogen worden om alsnog over te stappen van "volume-frequentie" naar "gewicht-frequentie". Dat vraagt echter wel om een aanzienlijke investering, terwijl de milieuresultaten vergelijkbaar zijn.

Keuze 2

We werken de variant "volume-frequentie" verder uit in het grondstoffenbeleidsplan.

De variant "gewicht-frequentie" beschouwen we als een eventuele mogelijke toekomstige variant.

3. Wat werken we uit in het grondstoffenbeleidsplan?

Het nieuwe grondstoffenbeleidsplan brengt in beeld hoe we de inzameling en –verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen in de periode 2022-2025 gaan vormgeven. In dit richtinggevende Plan van Aanpak zetten we in op de invoering van Recycle-Tarief. Dit wordt de hoofdlijn van het nieuwe grondstoffenbeleid. Daarnaast zijn er nog keuzen te maken om te komen tot een samenhangend pakket van maatregelen en optimalisaties, die ertoe moeten leiden dat we onze milieudoelstellingen gaan halen tegen acceptabele maatschappelijke kosten.

In het nieuwe grondstoffenbeleidsplan werken we het Recycle-Tarief verder uit. Daarnaast komen in ieder geval de volgende onderwerpen aan bod.

Doelen en kaders

Het grondstoffenbeleidsplan stelt duidelijke en meetbare doelen en geeft inzicht in de daarvoor geldende kaders.

Ontwikkelingen

Er wordt inzicht gegeven in de ontwikkelingen die relevant zijn voor het opstellen van het grondstoffenbeleidsplan.

Beleidskeuzen aanvullende maatregelen en optimalisaties

In het grondstoffenbeleidsplan geven we een overzicht van mogelijke aanvullende maatregelen en optimalisaties, die de resultaten verder kunnen aanscherpen. Een aantal van deze maatregelen en optimalisaties zijn in het rapport van de rekenkamer al benoemd. Voor elke maatregel wordt in beeld gebracht wat het effect is op de milieuresultaten en de kosten.

Beleidskeuzen doelgroepen (bv minima, medisch, luiers/incontinentie, ouderen)

De keuze voor Recycle-Tarief kan sommige doelgroepen voor een probleem stellen. Wat betekent recycle-tarief bijvoorbeeld voor gezinnen, die veel luiers als afval hebben of voor onze oudere inwoners die het liefst regelmatig een klein zakje restafval wegbrengen?

Veel mogelijke problemen zijn aan de voorkant door het bieden van maatwerk te ondervangen. In het grondstoffenbeleidsplan besteden we aandacht aan de verschillende doelgroepen waarvoor (mogelijk) maatwerk nodig is. Daar waar maatwerk nodig of gewenst is brengen we de mogelijkheden en effecten in beeld.

Beleidskeuzen ongewenste neveneffecten

Een verandering in het inzamelsysteem kan leiden tot (ongewenste) neveneffecten.

In het grondstoffenbeleidsplan geven we aan welke mogelijke neveneffecten zich kunnen voordoen en hoe we deze kunnen voorkomen of beperken.

Afwegingskader (effecten op milieu en kosten)

Op basis van de voorkeursvariant Recycle-Tarief ("volume-frequentie") en de uitgewerkte beleidskeuzen ten aanzien van aanvullende maatregelen, optimalisaties, doelgroepen en ongewenste neveneffecten wordt een afwegingskader gemaakt. De gemeenteraad kan op basis van dit afwegingskader keuzen maken.

Afvalstoffenheffing ("financiële knoppen")

We besteden in het grondstoffenbeleidsplan aandacht aan de opbouw van de afvalstoffenheffing en de financiële knoppen waar eventueel ook aan gedraaid kan worden om de tarieven positief te beïnvloeden. Deze zijn al benoemd in het rapport van de rekenkamer (bv. kostendeckendheid, toeschrijving straatreiniging en kwijschelding). Deze knoppen hebben niet direct effect op de milieuresultaten (afname restafval).

Het draaien aan deze knoppen is nog best ingewikkeld. Een lagere kostendekkendheid betekent dat je als gemeente jaarlijks gaat "bijpassen". Wil je dat?

Een lager percentage straatreiniging toeschrijven aan de afvalstoffenheffing betekent dat deze kosten elders opgevangen moeten worden of dat er minder gereinigd wordt.

Kwijtschelding zorgt niet voor een prikkel om beter afval te scheiden. Om de milieuresultaten te behalen en de kosten zo laag mogelijk te houden is het belangrijk dat die prikkel er voor iedereen is. Hoe kun je inwoners met een krappe beurs tegemoet blijven komen en toch zorgen voor een prikkel om goed afval te scheiden?

In het grondstoffenbeleidsplan wordt dit verder uitgewerkt.

Communicatie, voorlichting, participatie en educatie

Goede en uitgebreide communicatie en voorlichting is van groot belang voor het slagen van het nieuwe grondstoffenbeleid. Het beleidsplan geeft inzicht in hoe we communicatie en voorlichting inzetten, welke kanalen we daarvoor gebruiken en voor welke doelgroepen. Ook besteden we aandacht aan participatie en educatie. De thema's afvalscheiding en grondstoffen zullen ook deel gaan uitmaken van ons nieuwe beleidsplan Natuur- en Duurzaamheidseducatie dat in ontwikkeling is. Het grondstoffenbeleidsplan fungeert daarvoor als kader.

Juridische aandachtspunten

Bij de invoering van een vorm van recycle-tarief zijn er een aantal juridische en AVG aandachtspunten van belang. Deze werken we uit in het grondstoffenbeleidsplan.

Monitoring, rapportering en sturing gemeenteraad

Goede monitoring is belangrijk voor een goede terugkoppeling naar de gemeenteraad, maar ook naar onze inwoners. In het grondstoffenplan geven we aan hoe we denken te gaan monitoren en welke indicatoren we daarvoor gebruiken.

Ook geven we aan op welke wijze en op welke momenten we rapporteren aan de gemeenteraad.

Stappenplan/planning 2021-2025

Onderdeel van het grondstoffenbeleidsplan is een overzichtelijk stappenplan, dat inzicht geeft in wat we wanneer doen.

4. Hoe pakken we het aan?

4.1. Opgaven en Organisatie

Om in 2022 te kunnen starten met de uitvoering van het nieuwe grondstoffenbeleidsplan, hebben we de volgende opgaven te doen:

Opstellen grondstoffenbeleidsplan en voorbereiden besluitvorming

Na positieve besluitvorming ten aanzien van dit richtinggevend Plan van Aanpak starten we met het opstellen van het grondstoffenbeleidsplan, zoals in Hoofdstuk 3 is aangegeven. HVC maakt parallel hieraan een uitwerkingsplan Recycle-Tarief, dat als input dient voor het grondstoffenbeleidsplan en op basis waarvan we via de Kadernota 2022 budget kunnen reserveren.

Op 1 juni 2021 wordt het concept-grondstoffenbeleidsplan tijdens een oriëntatieavond met de gemeenteraad besproken. Besluitvorming door de gemeenteraad is gepland op 14 (carrousel) en 28 september 2021 (gemeenteraadsvergadering).

Voorbereiden invoering Recycle-Tarief

Het invoeren van Recycle-Tarief vraagt om een zorgvuldige voorbereiding.

Allereerst moet onze organisatie er klaar voor zijn. Hetzelfde geldt voor de externe partijen die een rol spelen in inzameling en verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen, zoals bijvoorbeeld Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD) en Toezicht en Handhaving.

Daarnaast zijn communicatie en participatie van groot belang voor een succesvolle invoering van Recycle-Tarief.

Om deze voorbereiding zo efficiënt en effectief mogelijk te maken, formeren we een integraal projectteam dat bestaat uit een vertegenwoordiging van alle relevante beleidsvelden uit onze organisatie. Daarin worden vanzelfsprekend ook de externe partijen die van belang zijn in het proces betrokken. Het integraal projectteam heeft als doel ervoor te zorgen dat we Recycle-Tarief in 2022 op een goede en zorgvuldige manier kunnen invoeren.

Onze ambtelijke capaciteit op het dossier huishoudelijk afval is niet toereikend om zowel voor de invulling als voor de afstemming en coördinatie van de verschillende opgaven zorg te dragen. Daarom willen we tijdelijk een programma manager inhuren, die zich vooral gaat bezig houden met de aansturing van het integrale projectteam en de coördinatie, voortgang en afstemming van de verschillende opgaven.

Realiseren resterende ondergrondse containers (32 stuks)

Om te kunnen starten met Recycle-Tarief is het nodig om ook de resterende delen van Zwijndrecht te voorzien van ondergrondse containers voor restafval. Het betreft nog 32 ondergrondse containers op basis van een maximale loopafstand van 300 meter. Wanneer de gemeenteraad instemt met dit Plan van Aanpak, gaan we dit uitvoeren.

De kosten voor inzameling, verwerking, beheer en de kapitaallasten (n.a.v. de investering) worden jaarlijks verrekend met de DVO.

Met de realisatie zijn ook éénmalige kosten gemoeid, o.a. voor voorbereiding, plaatsing, projectbegeleiding en communicatie. Deze worden door HVC na invoering in rekening gebracht. Het benodigde budget vragen we via de Kadernota 2022.

Realiseren GFTE cocons bij hoogbouw (160 stuks)

Inwoners van hoogbouw kunnen op dit moment nog geen GFTE gescheiden aanbieden. Binnenkort gaan we 160 zogenaamde GFTE cocons plaatsen bij de hoogbouwcomplexen. Bewoners van

hoogbouw kunnen vanaf dat moment dezelfde grondstoffen gescheiden aanbieden als bewoners van grondgebonden woningen. Het plaatsen van de cocons voor GFTE past binnen de begroting. De gemeenteraad is daarover via een raadsinformatiebrief separaat geïnformeerd.

4.2. Financiën

Programmamanager

Voor (de uitvoering van) het Grondstoffenbeleidsplan is een programmamanager nodig voor de periode van mei-december 2021. De hiermee geraamde inhuurkosten zijn geraamd op € 80.000,-. Deze kosten passen binnen de huidige begroting. Bij de eerste of tweede bestuursrapportage wordt de gemeenteraad daarover nader geïnformeerd.

GFTE Cocons Hoogbouw

Bij hoogbouwcomplexen realiseren we binnenkort 140 zogenaamde GFTE cocons, zodat inwoners van hoogbouw ook hun GFTE gescheiden van het restafval kunnen aanbieden. Dit leidt in 2021 tot éénmalige kosten voor de kosten die HVC maakt met betrekking tot o.a. projectbegeleiding, plaatsing en communicatie. Deze éénmalige kosten bedragen € 126.656,-. Dit bedrag past binnen de huidige begroting. De structurele kosten van de GFTE cocons (o.a. kapitaallasten, inzamelkosten, onderhoudskosten) bedragen vanaf 2022 jaarlijks € 110.383,-. Deze structurele kosten passen binnen de huidige meerjarenbegroting.

Resterende 32 ondergrondse containers

Voor het realiseren van de resterende 32 ondergrondse containers is in 2022 éénmalig € 305.866,- nodig t.b.v. de kosten die HVC maakt met betrekking tot voorbereiding, plaatsing, ingebruikname, communicatie en projectbegeleiding. Dit leidt in 2022 tot een tekort op de huidige begroting van € 185.668. Dit bedrag kan worden gedekt door het onttrekken van € 185.668,- aan de Reserve Reiniging. De Reserve Reiniging biedt daarvoor voldoende ruimte. Op 31 december 2021 bedraagt de Reserve Reiniging naar verwachting € 337.548,-. Na onttrekking van € 185.668,- bevat de Reserve Reiniging nog € 151.880,-.

De (structurele) kapitaallasten van de ondergrondse containers zullen via de DVO-HVC vanaf 2023 bij de gemeente in rekening worden gebracht. De structurele kosten bedragen jaarlijks € 49.271,-. Deze passen binnen de huidige meerjarenbegroting.

Kosten invoering Recycle-Tarief

De kosten voor invoering van Recycle-Tarief worden, na positieve besluitvorming ten aanzien van dit Richtinggevend Plan van Aanpak Grondstoffenbeleid, door HVC in beeld gebracht. Op basis daarvan wordt via de Kadernota 2022 het benodigde budget gevraagd.

4.3. Planning

De planning om te komen tot een nieuw grondstoffenbeleidsplan en de uitvoering daarvan, ziet er als volgt uit.

2021		
Behandeling PvA Grondstoffenbeleid	30 maart 2021 Carrousel	Gemeenteraad
Instemmen PvA Grondstoffenbeleid	20 april 2021 Gemeenteraad	Gemeenteraad
Opstellen concept Grondstoffenbeleidsplan	maart 2021 – mei 2021	Ambtelijk i.o.m. HVC
Oriëntatie Grondstoffenbeleid	1 juni 2021 Oriëntatieavond	Gemeenteraad
Opstellen definitief Grondstoffenbeleidsplan	Juni 2021 – juli 2021	Ambtelijk i.o.m. HVC
Behandeling Kadernota 2022	5 juli en 13 juli 2021	Gemeenteraad

Behandeling Grondstoffenbeleidsplan	14 september 2021 Carrousel	Gemeenteraad
Vaststelling Grondstoffenbeleidsplan	28 september 2021 Gemeenteraad	Gemeenteraad
Vaststelling Verordening Afvalstoffenbelasting	november 2021	Gemeenteraad
Vorbereiden Recycle-Tarief	mei 2021 – december 2021	Ambtelijk – integraal projectteam
Vorbereiden en uitvoeren GFTE inzameling bij hoogbouw	april 2021 – september 2021	HVC i.o.m. gemeente
Vorbereiden en uitvoeren resterende ondergrondse containers	april 2021 – december 2021	HVC i.o.m. gemeente
2022		
Uitvoeren resterende ondergrondse containers	januari 2022 – juli 2022 (o.a. afhankelijk van inspraak e.d.)	HVC i.o.m. gemeente
Start uitvoering Grondstoffenbeleidsplan	o.b.v. planning / stappenplan Grondstoffenbeleidsplan	HVC i.o.m. gemeente
2023 – 2025		
Uitvoering Grondstoffenbeleidsplan	o.b.v. planning / stappenplan Grondstoffenbeleidsplan	HVC i.o.m. gemeente

5. Bijlage

Bijlage 1: Stand van Zaken Zwijndrecht

De gemeente Zwijndrecht heeft in het beleidsplan "inzameling en verwerking huishoudelijk afval" (2016) de landelijke ambitie van 100 kg restafval per persoon per jaar en 75% afvalscheiding overgenomen. Het beleidsplan heeft ingezet op servicedifferentiatie als gedragsprikkels om onze inwoners aan te zetten het huishoudelijk afval beter te scheiden. We hebben daarvoor stap voor stap onze inzamelstructuur verbeterd, waarbij het aanbieden van grondstoffen makkelijker en het aanbieden van restafval moeilijker is gemaakt.

Welke acties hebben we de afgelopen jaren uitgevoerd?

2015	<i>invoering PMD inzameling (met zakken - voorheen alleen verpakkingen van kunststof/plastic) – (servicedifferentiatie)</i>
2016	<i>invoering minicontainer PMD bij laagbouw - (servicedifferentiatie)</i>
2016	<i>frequentieverlaging inzameling restafval minicontainers (servicedifferentiatie)</i>
2016	<i>frequentieverhoging inzameling PMD bij laagbouw (servicedifferentiatie)</i>
2017	<i>invoering verzamelcontainers PMD bij hoogbouw (servicedifferentiatie)</i>
2017	<i>deelname 100 – 100 - 100 project (kennis/bewustwording)</i>
2018/2019	<i>pilot afvalvrije school (kennis/bewustwording)</i>
2019	<i>kwaliteitsverbetering PMD, buurtgerichte inzet afvalcoaches (kennis/bewustwording)</i>
2019	<i>beleidsevaluatie</i>
2020	<i>realisatie ondergrondse containers restafval Heerjansdam (max. 300 m) – (servicedifferentiatie)</i>

Invoering PMD inzameling

In 2015 is er vanuit een nieuwe raamovereenkomst verpakkingen een vergoeding geïntroduceerd voor de inzameling van verpakkingen van blik/metaal en drankenkartons/drinkpakken. Tot dat moment was die er alleen voor verpakkingen van kunststof/plastic.

Wij hebben daar direct op ingespeeld door te communiceren dat verpakkingen van plastic, blik/metaal en drankenkartons voortaan bij elkaar in de toen bekende plastic zak aangeboden mochten worden.

Invoering minicontainer PMD bij laagbouw

Begin 2016 hebben alle laagbouwwoningen een minicontainer aan huis voor de inzameling van PMD gekregen. De plastic zak kwam daarmee voor de laagbouw als inzamelmiddel te vervallen.

Frequentieverlaging inzameling restafval minicontainers

Tegelijk met de invoering van de minicontainers voor PMD is de frequentie van inzameling van restafval verlaagd, bij woningen die de beschikking hadden over een minicontainer voor restafval. De minicontainers voor restafval werden voortaan eens per 4 weken geleegd, terwijl dat daarvoor eens per 2 weken was.

Frequentieverhoging inzameling PMD bij laagbouw

Al vrij snel na de invoering van de PMD minicontainers kregen wij signalen van onze inwoners dat de minicontainers bij een inzamelfrequentie van eens per 4 weken te snel vol zaten. Daarop hebben we de inzamelfrequentie van de "oranje minicontainer" verhoogd naar eens per 2 weken.

Invoering verzamelcontainers PMD bij hoogbouw

Door de gehele gemeente zijn verzamelcontainers voor de inzameling van PMD geplaatst in de buurt van hoogbouwcomplexen. Bewoners van hoogbouwcomplexen kunnen, in tegenstelling tot bewoners van laagbouw, gratis plastic zakken bestellen, zodat ze het PMD in hun woning apart kunnen houden en vervolgens naar de verzamelcontainer kunnen brengen.

100 – 100 – 100 project

Via HVC hebben we deelgenomen aan de duurzaamheidscampagne, waarbij 100 huishoudens, 100 dagen lang, 100% van hun afval scheiden. Deze campagne heeft veel media aandacht gekregen. Vanuit Zwijndrecht hebben uiteindelijk 85 huishoudens meegedaan. Ook de wethouder en een enkel raadslid zijn de uitdaging aangegaan.

Pilot Afvalvrije School

In 2017 heeft HVC in de regio een pilot opgezet voor afvalscheiding op basisscholen. De pilot duurde 3 maanden en de Julianaschool uit Zwijndrecht was de enige basisschool uit onze gemeente die heeft meegedaan. We hebben deze pilot vervolgens in een Zwijndrechts jasje gegoten. Gedurende het gehele schooljaar 2018/2019 hebben 5 basisscholen hun afval kunnen scheiden. HVC heeft daarvoor de inzamelmiddelen beschikbaar gesteld. Alle basisscholen die hebben deelgenomen zijn ook na afloop van de pilot hun afval blijven scheiden.

Kwaliteitsverbetering PMD, buurtgerichte inzet afvalcoaches

In 2019 zijn we geconfronteerd met afkeur van veel partijen ingezameld PMD. Reden daarvoor was een te hoge mate van vervuiling van het ingezamelde PMD en een strengere controle op de kwaliteit. Om de kwaliteit van het PMD te verbeteren zijn afvalcoaches ingezet in buurten waar sprake was van de meeste vervuiling. De afvalcoaches hebben huis-aan-huis gesprekken gevoerd en bewoners geïnformeerd over afvalscheiding. Dat heeft er toe geleid dat de kwaliteit van het ingezamelde PMD verbeterd is en er geen noemenswaardige afkeur meer is geweest.

Realisatie ondergrondse containers voor restafval Heerjansdam

In 2020 zijn in Heerjansdam ondergrondse containers voor restafval gerealiseerd, op basis van een maximum loopafstand van 300 meter. Daarmee is Heerjansdam qua voorzieningen helemaal op orde, conform de uitgangspunten van omgekeerd (of gespiegeld) inzamelen.

Wat hebben we hiermee bereikt?

Figuur: kilo restafval p.p/p.j vanaf 2015

In 2015, het jaar voorafgaand aan de vaststelling van het huidige beleidsplan, werd 277 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner ingezameld. Deze hoeveelheid restafval bestond uit twee componenten. Het grootste deel was het (fijne) restafval dat bij inwoners aan huis werd ingezameld via minicontainers en ondergrondse containers (232 kg). Het overige deel was brandbaar grofvuil dat inwoners naar het afvalbrengstation brachten of thuis lieten ophalen (45 kg).

Vanaf 2016 zijn we gestart met het uitvoeren van het beleidsplan "inzameling en verwerking huishoudelijk afval". Het effect daarvan was direct zichtbaar in de hoeveelheid restafval dat in 2016 werd ingezameld. Per inwoner werd in dat jaar 237 kg restafval (203 kg fijn en 34 kg grof restafval) ingezameld, een afname van 40 kg restafval per inwoner t.o.v. het voorgaande jaar.

Helaas hebben de verdere acties in het kader van de uitvoering van het beleidsplan niet geleid tot verdere daling van de hoeveelheid restafval. In 2021 voeren we inzameling van GFE bij hoogbouw in. Dit is nog een opgave uit het huidige beleidsplan. De verwachting is dat de hoeveelheid restafval na invoering weer een stukje zal dalen.

De acties gericht op het vergroten van de kennis en bewustwording zoals de 100-100-100 campagne, de pilot afvalvrije school en de inzet van afvalcoaches hebben nauwelijks geleid tot een daling van het restafval. De ervaring leert dat alleen de ingrijpende maatregelen zorgen voor een daling van het restafval. Er is een nieuwe impuls nodig om ervoor te zorgen dat onze inwoners hun afval beter gaan scheiden.

Wat betekende dit voor de afvalstoffenheffing?

Eén van de doelstellingen van het beleidsplan 2016 was het beter kunnen beheersen van de kosten voor inzameling en verwerking van huishoudelijke afval.

De hoeveelheid ingezameld restafval per inwoner/per jaar is sinds 2015 met ca. 40 kg gedaald. Desondanks is er de afgelopen jaren sprake van een gestage stijging van het tarief afvalstoffenheffing. Daarvoor zijn een aantal redenen aan te wijzen. Inzameling en verwerking van restafval wordt steeds duurder, door hogere verwerkingskosten en door de afvalstoffenbelasting van het rijk. De laatste is sinds de invoering in 2015 flink gestegen van € 13,21 naar € 32,63 per 1000 kilogram restafval. Daarnaast hebben we te maken met (een mondiale) marktwerking, waardoor verwerkingstarieven stijgen en opbrengsten dalen, zoals bijvoorbeeld in het geval van oud papier en textiel.

Wij voorzien dat deze trend zich zal voortzetten. Zonder doorontwikkeling van ons beleid moet de komende jaren rekening gehouden worden met een forse stijging van de afvalbeheerkosten. Om deze kosten beheersbaar te houden is goed afval scheiden en een forse en structurele reductie van de hoeveelheid restafval cruciaal.